

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ο Αναπτυξιακός Νόμος της Ελλάδας (1982-2020)

Μια πολυεπίπεδη αξιολόγηση
για την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων

Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (1982-2020):
Μια πολυεπίπεδη αξιολόγηση
για την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων

ISBN: 978-960-9490-60-3

© Εκδόσεις Κέρκυρα Α.Ε.-economia PUBLISHING
1η έκδοση για την ελληνική γλώσσα, Ιανουάριος 2022

Παραγωγή: Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ Α.Ε.-economia PUBLISHING

Συντονισμός έκδοσης: Έφη Ανδρικοπούλου

Γλωσσική επιμέλεια: Γεωργία Μίχα

Καλλιτεχνική επιμέλεια-εξώφυλλο-σελιδοποίηση:

Εργαστήρι γραφικών τεχνών «Σύνθεση»

Κεντρική διάθεση:

ΚΕΡΚΥΡΑ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ζαλοκώστα 4, 106 71 Αθήνα

Τηλ.: 210-3314.714

sales@economia.gr

www.economia.gr

 NOMIKI BIBLIOTHIKI

Μαυρομιχάλη 23, 106 80 Αθήνα

Τηλ.: 210-3678.800

sales@nb.org

www.nb.org

Like & Follow

Εκδόσεις Κέρκυρα-economia Publishing |

Economia Group

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή σε άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη και των δημιουργών.

Κωνσταντίνος Χ. Οικονόμου

Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (1982-2020):

Μια πολυεπίπεδη αξιολόγηση
για την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων

Αθήνα 2022

Περιεχόμενα

Προλογικό σημείωμα της Νικολίνας Ε. Κωστελέτου.....	11
Εισαγωγή	15
Κεφάλαιο 1 • Οι αναπτυξιακοί νόμοι της Ελλάδας.....	19
Κεφάλαιο 2 • Σχετική θεωρία	21
Κεφάλαιο 3 • Κύριοι προβληματισμοί	27
3.1 Στοχοθεσία.....	30
3.2 Έλεγχοι, παρακολούθηση και αξιοποίηση κινήτρων	35
3.3 Αξιολόγηση	45
3.4 Μικρομεσαίες επιχειρήσεις και επιχειρηματικότητα	47
3.5 Περιφερειακή ανάπτυξη και σύγκλιση	57
Κεφάλαιο 4 • Η ενσωμάτωση του αναπτυξιακού νόμου στις πολιτικές συνοχής και περιφερειακής ανάπτυξης της ΕΕ	65
Κεφάλαιο 5 • Οριζόντιες επισημάνσεις διαχρονικού χαρακτήρα	69
5.1 Νομικές πτυχές του αναπτυξιακού νόμου και το ζήτημα των συχνών τροποποιήσεών του	69
5.2 Θέματα ενημέρωσης και πληροφόρησης	75
5.3 Θέματα σχετικά με τον προγραμματισμό και τον τρόπο αξιολόγησης	77
5.4 Καίριες επισημάνσεις από την αρθρογραφία σχετικά με τον νόμο	89
Κεφάλαιο 6 • Ανάλυση αποτελεσμάτων αναπτυξιακού νόμου για την εξεταζόμενη περίοδο.....	95
6.1 Ανάλυση αναπτυξιακού νόμου με τη χρήση δεδομένων από δευτερογενείς πηγές.....	95

6.2 Κριτική αποτίμηση της Αιτιολογικής Έκθεσης του Ν. 4399/2016	108
6.3 Εστιάζοντας στους αναπτυξιακούς νόμους της πρώτης εικοσαετίας (1982-2003).....	121
6.4 Ζητήματα χωρικής συγκέντρωσης των επενδύσεων στον Ν. 3299/2004.....	135
Κεφάλαιο 7 • Συμπεράσματα	157
Βιβλιογραφία	167
Πηγές	173
Α. Οι Αναπτυξιακοί Νόμοι	173
Β. Ιστοσελίδες σχετικές με τον Αναπτυξιακό Νόμο	173
Γ. Άλλη νομοθεσία και ενημερωτικά έντυπα σχετικά με τον Αναπτυξιακό Νόμο	174
Παραρτήματα.....	189
Α. Κύρια σημεία και μεταβολές του αναπτυξιακού νόμου διαχρονικά.....	189
Α.1 Ο Ν. 1262/1982.....	189
Α.2 Ο Ν. 1892/1990 και ο συμπληρωματικός Ν. 2234/1994.....	193
Α.3 Ο Ν. 2601/1998.....	194
Α.4 Ο Ν. 3299/2004.....	199
Α.5 Ο Ν. 3908/2011 και ο συμπληρωματικός Ν. 4146/2013.....	209
Α.6 Ο Ν. 4399/2016.....	214
Β. Οι συντελεστές συμμετοχής και Gini Hirschman	220
Γ. Παρουσίαση στοιχείων των νόμων της περιόδου 1982-2009, βάσει της Έκθεσης Αξιολόγησης (Συνεπειών-Ρύθμισης) του Ν. 3908/2011	221
Δ. Απόκλιση, ποσοστιαία συμμετοχή και ποσά κατά κεφαλήν από την εφαρμογή της α΄ φάσης του Ν. 3299/2004	223

*Economics is the science which studies human behaviour
as a relationship between ends and scarce means which have alternative uses*

Lionel Robbins

Προλογικό σημείωμα

Στο βιβλίο αυτό ο Κωνσταντίνος Οικονόμου μελετά την αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας μας μέσα από τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των αναπτυξιακών νόμων-πλαισίων κατά τα τελευταία 40 έτη, που αναφέρονται στην περίοδο κατά την οποία η Ελλάδα ήταν πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσα από την αφήγηση και τη διερεύνηση της πορείας των αναπτυξιακών νόμων –ή του αναπτυξιακού νόμου, με δεδομένο ότι σε κάθε χρονική περίοδο υπήρχε σε ισχύ ένας μοναδικός αναπτυξιακός νόμος που αποτελούσε εξέλιξη, επικαιροποίηση και βελτίωση του προηγούμενου– ο συγγραφέας παραθέτει το θεωρητικό υπόβαθρο, το ιστορικό πλαίσιο, τις αδυναμίες της διοίκησης και των ελεγκτικών μηχανισμών της περιόδου. Ουσιαστικά καταγράφονται, με κριτική διάθεση, 40 έτη αναπτυξιακής προσπάθειας των ελληνικών κυβερνήσεων. Τα βασικά ερωτήματα που διατρέχουν το κείμενο είναι τι είδους λήθη έγιναν στη σχεδίαση και υλοποίηση των νόμων, ποιες ελλείψεις και κενά υπήρχαν σε σχέση με τους επιδιωκόμενους στόχους και τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν. Στην προσπάθειά του ο συγγραφέας να δώσει απαντήσεις και να βρει λύσεις, προκαλεί την προσοχή του αναγνώστη και κρατάει αμείωτο το ενδιαφέρον του από την πρώτη έως την τελευταία σελίδα. Σ' αυτό συντελεί και η σωστή χρησιμοποίηση της ελληνικής γλώσσας, με τη σωστή λέξη στην κατάλληλη θέση, σ' ένα κείμενο μεστό, χειμαρρώδες, που διαβάζεται εύκολα και ευχάριστα παρά το αντικείμενο που πραγματεύεται.

Ο απαιτητικός αναγνώστης με κάποιες ελάχιστες γνώσεις στα οικονομικά θα άξιζε να διαβάσει με προσοχή το κεφάλαιο 2, όπου περιγράφεται περιληπτικά αλλά διεξοδικά το πολύπλευρο θεωρητικό υπόβαθρο για τις επενδύσεις και την επίδρασή τους στην ανάπτυξη. Ιδιαίτερα πρωτότυπη, για τη γνωριμία του αναγνώστη με το αντικείμενο, είναι η δομή της παρουσίασης των αναπτυξιακών νόμων, από το 1982 έως τον τελευταίο, του 2016. Η επιστημονική γνώση του συγγραφέα σχετικά με τη λειτουργία της επιχείρησης, της περιφερειακής ανάπτυξης και της οικονομικής γεωγραφίας συμβάλει στην ανάλυση και την παρουσίαση των νόμων με βάση τους στόχους, τα κίνητρα, τους ελέγχους, τη νομική υπόσταση, την αξιολόγηση. Η απουσία ενδιάμεσων και εκ των υστέρων αξιολόγησης των επενδύσεων που πραγμα-

τοποιοθήκαν με βάση τους αναπτυξιακούς νόμους όπως εφαρμόστηκαν είναι μια σημαντική διαπίστωση που τονίζεται επαναλαμβανόμενα σε διάφορα σημεία του βιβλίου.

Ο συγγραφέας συνδέει κατά προτεραιότητα την ανάπτυξη μιας περιοχής ή χώρας με την αύξηση της απασχόλησης. Έτσι, βασίζει την κριτική του και προβάλλει ως κύριο συμπέρασμα την αποτυχία των αναπτυξιακών νόμων να περιορίσουν την ανεργία, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης μετά το 2011, όπου η ανεργία εκτινάχθηκε στο 29%. Η αποτυχία αυτή συνδέεται με τον περιορισμό στην πράξη της στήριξης και χρηματοδότησης των επενδύσεων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω των αναπτυξιακών νόμων. Παρά τη σημαντική ενίσχυση της χρηματοδότησης, που αυξήθηκε από 170 χιλιάδες ευρώ ανά επενδυτικό σχέδιο στον αναπτυξιακό νόμο του 1982 σε 1,68 εκατ. ευρώ στον νόμο του 2011, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν επωφελήθηκαν τουλάχιστον όσο επωφελήθηκαν οι μεγαλύτερες. Εκ των υστέρων αποκαλύπτεται ότι οι νόμοι αυτοί διαχρονικά ενίσχυσαν τη χρηματοδότηση των μεγάλων επιχειρήσεων για την επίλυση προβλημάτων ρευστότητας και τρεχουσών αναγκών.

Η κριτική του συγγραφέα εστιάζει στην αποτυχία στον στόχο της δημιουργίας θέσεων εργασίας, στη μη αποτελεσματικότητα στην επίτευξη των στόχων της περιφερειακής ανάπτυξης και σύγκλισης των περιφερειών, στην έλλειψη παρακολούθησης και την ανυπαρξία στοιχείων σε σχέση με τα αποτελέσματα της παρέμβασης σε επίπεδο επιχείρησης, καθώς και των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Διά μέσου της κριτικής αυτής αναδεικνύεται η ανάγκη οργάνωσης ενός καλύτερου προγραμματισμού ώστε να αξιοποιηθούν ορθότερα οι διαθέσιμοι πόροι. Καταλήγει ότι ένας νέος αναπτυξιακός νόμος θα πρέπει να είναι ενταγμένος σ' έναν σύγχρονο αναπτυξιακό σχεδιασμό για την ανάπτυξη με μεταφορά αρμοδιοτήτων στο επίπεδο περιφέρειας ή δήμου για περισσότερη ευελιξία και αποτελεσματικότητα.

Η προστιθέμενη αξία της μελέτης του Κ. Οικονόμου στη βιβλιογραφία περιλαμβάνει:

- › τη συλλογή των πληροφοριών, καθώς και το περιεχόμενο όλων των αναπτυξιακών νόμων κατά τις 4 προηγούμενες δεκαετίες
- › την κατανόηση του ρόλου των επενδύσεων στην ανάπτυξη, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο
- › την κριτική των στόχων, της διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της κρατικής αναπτυξιακής παρέμβασης, μέσω χρηματοδοτικής ενίσχυσης των επενδύσεων
- › την έμφαση στην απουσία μηχανισμού ελέγχων και εκ των υστέρων αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων και
- › τη συγκέντρωση όλης της διαθέσιμης σχετικής βιβλιογραφίας.

Τα στοιχεία αυτά καθιστούν το βιβλίο πολύτιμο βοήθημα για τον ερευνητή που αναζητά πληροφορίες για τον ρόλο των επενδύσεων και την παρεμβατική πολιτική στην Ελλάδα, τον φοιτητή που επιθυμεί να μάθει για την πορεία και τα αποτελέσματα της επενδυτικής προσπάθειας της χώρας από τότε που η Ελλάδα εντάχθηκε ως πλήρες μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τον πολιτικό, τον τεχνοκράτη ή τον δημόσιο υπάλληλο που σχεδιάζει, προτείνει ή αξιολογεί πολιτικές επενδυτικών σχεδίων, κάθε σκεπτόμενο συμπολίτη μας που δεν έχει ιδιαίτερες γνώσεις στα οικονομικά αλλά ενδιαφέρεται για τις διαδικασίες, την αλήθεια και το μέλλον αυτής της χώρας.

Νικολίνα Ε. Κωστελέτου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήματος Οικονομικών Επιστημών
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εισαγωγή

Σκοπός του παρόντος βιβλίου είναι να μελετηθεί σε βάθος ο αναπτυξιακός νόμος, σε όλο το εύρος των θεμάτων που τον αφορούν και όχι απλώς ως προς τη διεκπεραίωσή του, και να τεθεί ένα πλαίσιο αξιολόγησης του νόμου αρκετά ευρύ, που να αξιοποιηθεί σε μελλοντικές αναλύσεις και μελέτες. Τέτοιες μελέτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους θύνοντες για τον σκοπό της καλύτερης αξιοποίησης των πόρων και για την ενίσχυση ενός ευρύτερου αριθμού επιχειρήσεων, διαφορετικών μεγεθών, ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη και πιο ισόρροπη ανάπτυξη μεταξύ των περιφερειών της χώρας.

Στο βιβλίο αυτό μελετώνται οι αναπτυξιακοί νόμοι και η εφαρμογή τους διαχρονικά από το 1982 μέχρι σήμερα, δηλαδή σε διάστημα μίας τεσσαρακονταετίας. Πρόκειται για μια πολύ ευρεία ιστορική περίοδο της ελληνικής οικονομίας, μεγάλου οικονομικού και κοινωνικού μετασχηματισμού, που διήλθε και από τις συμπληγάδες της μεγάλης και πολυετούς κρίσης που ξέσπασε το 2009 και της προγενέστερης κρίσης του Χρηματιστηρίου, το 1999-2000. Πρακτικά επιχειρείται η αξιολόγηση ενός από τους κύριους και διαχρονικούς συντελεστές της πολιτικής οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

Μέχρι το 2020 δεν είχαν δημοσιευθεί καθόλου επιστημονικές έρευνες για τους εκάστοτε αναπτυξιακούς νόμους που να χρησιμοποιούν εμπειρικά οικονομικά υποδείγματα και τεχνικές και να εστιάζουν στην ευρύτερη συμβολή τους στην επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων, ειδικά των μικρομεσαίων. Συνεπώς, εξ αρχής υφίσταται ένα ζήτημα αξιοπιστίας, εγκυρότητας και πληρότητας των όποιων αποτελεσμάτων έχουν κατά καιρούς παρουσιαστεί σε διάφορες αξιολογήσεις που αφορούν τον νόμο, οι οποίες στηρίζονται αποκλειστικά σε αναλύσεις περιγραφικής στατιστικής, με τη χρήση δεικτών, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων αξιολόγησης που συνοδεύουν τον νόμο στις εκάστοτε αλληλαγές του που επιχειρούνται.

Η αξιολόγηση των αναπτυξιακών νόμων στηρίζεται στην ευχέρεια της εκ των υστέρων θεώρησής τους. Ουσιαστικά, το παρόν κείμενο θεώρησης και αξιολόγησης των αναπτυξιακών νόμων εμπεριέχει αρκετά στοιχεία μετα-αξιολόγησης, δηλαδή αξιολόγησης υφιστάμενων κειμένων που αξιολόγησαν τους νόμους αυτούς. Εξετάζονται θέματα που προκύπτουν ανά χρονική πε-

ρίοδο εφαρμογής του νόμου, για κάθε αναπτυξιακό νόμο αλλήλ και διαχρονικά, για όλους τους νόμους, λαμβάνοντας υπόψη ότι έχει καθυστερήσει να αφομοιωθεί στη χώρα μας η διεθνής επιστημονική συζήτηση σε θέματα επιχειρηματικότητας, στήριξης και ανάπτυξης των επιχειρήσεων, τόσο σε εθνικό όσο και περιφερειακό επίπεδο.

Αρχικά παρουσιάζονται οι θεωρητικές αφηρητές για την ύπαρξη του αναπτυξιακού νόμου και τίθενται ορισμένοι κύριοι προβληματισμοί που συμβάλλουν στην κατανόηση της χρησιμότητας ενός ευρύτερου πλαισίου ανάλυσης και αξιολόγησής του. Κατόπιν παρουσιάζεται το πλαίσιο που επιτρέπει την εφαρμογή του εντός της ΕΕ και συνδέεται με την πολιτική συνοχής και περιφερειακής ανάπτυξης της ΕΕ. Στη συνέχεια εξετάζονται μια σειρά οριζόντιων θεμάτων αξιολόγησης που σχετίζονται με τη νομική διάσταση, την ανάγκη ενημέρωσης και πληροφόρησης, καθώς και ζητήματα προγραμματισμού και αξιολόγησης. Αυτά συμπληρώνονται από τη σχετικά περιορισμένη αρθρογραφία για τον νόμο. Έπειτα γίνεται η αξιολόγηση της εφαρμογής του νόμου. Η δυσκολία πρόσβασης σε στοιχεία εφαρμογής του νόμου ανά υποστηριζόμενη επιχείρηση αλλήλ και η ανάγκη σύγκρισης μεταξύ διαφορετικών ιστορικών περιόδων, στοιχείων και υφιστάμενων μελετών του νόμου δεν επέτρεψαν τη χρήση οικονομετρικών μεθόδων και αναγκαστικά εφαρμόστηκε η χρήση περιγραφικής στατιστικής και η ανάλυση με δείκτες. Τα αποτελέσματα και οι αναλύσεις δεν εστιάζουν στο μεμονωμένο επίπεδο της επιχείρησης αλλήλ είναι συγκεντρωτικά, για τις επιχειρήσεις ως σύνολα σε διάφορους τομείς, κλάδους, περιφέρειες ή σε όλη τη χώρα.

Στο Παράρτημα παρατίθενται τα κύρια χαρακτηριστικά των αναπτυξιακών νόμων που εφαρμόστηκαν κατά την εξεταζόμενη περίοδο, οι κύριες μεταβολές τους, καθώς και στοιχεία της Έκθεσης Αξιολόγησης του Ν. 3908/2011.

Το πρώτο έναυσμα για το βιβλίο δόθηκε όταν, ευρισκόμενος και εργαζόμενος στο Κείμεριτζ, προσκλήθηκα από το ΕΛΙΑΜΕΠ για να συμμετάσχω στο πρόγραμμα αξιολόγησης των πολιτικών που συγχρηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την περίοδο 1981-2011, για λογαριασμό της Τράπεζας της Ελλάδος. Οι αρχικές μου παρατηρήσεις και προβληματισμοί με ώθησαν να συνεχίσω την εργασία μου γύρω από τον αναπτυξιακό νόμο, για να καλύψω ένα κενό στην επιστημονική αρθρογραφία και βιβλιογραφία που έχει ιστορικά δημιουργηθεί.

Ευελπιστώ ότι τα πορίσματα του βιβλίου θα συμβάλουν στην καλύτερη αξιοποίηση των χρηματοδοτικών πόρων, και ιδιαίτερα τώρα που θα αρχίσει να εφαρμόζεται το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ελληνικής οικονομίας, καθώς και στην ανάπτυξη της έρευνας που γίνεται στα ελληνικά πανεπιστήμια γύρω από τα θέματα της επιχειρηματικότητας, των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και γενικότερα της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Ευχαριστώ θερμά την εκδότρια των Εκδόσεων Κέρκυρα-economia Publishing Αλεξάνδρα Βοβολίνη, που αγκάλιασε την έκδοσή του με τον επαγγελματικό ζήλο που τη διακρίνει και το ενεργό ενδιαφέρον της για τα ουσιαστικά ζητήματα που αφορούν την ελληνική οικονομία και κοινωνία, καθώς και τον δημοσιογράφο Αντώνη Παπαγιαννίδη για τις χρήσιμες παρατηρήσεις του.

Αθήνα, 20/10/2021

*Κωνσταντίνος Χ. Οικονόμου
Δρ Πανεπιστημίου Κέιμπριτζ MSc LSE
Σύμβουλος ΑΣΕΠ
Ερευνητής – εξωτερικός συνεργάτης Τμήματος Οικονομικών Επιστημών,
ΕΚΠΑ και ΕΑΠ*

Οι αναπτυξιακοί νόμοι της Ελλάδας

Αναπτυξιακός νόμος έχει καθιερωθεί να αποκαλείται διαχρονικά ο νόμος του ελληνικού κράτους για την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων που γίνονται από τις επιχειρήσεις. Πρόκειται για έναν από τους παλαιότερους νόμους του κράτους, που θεωρήθηκε διαχρονικά –και θεωρείται μέχρι σήμερα– τόσο από το κράτος όσο και στη συνείδηση του επιχειρηματικού, οικονομικού και πολιτικού κόσμου ως ένα κύριο μέσο άσκησης πολιτικής οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης, μέσω της στήριξης των ιδιωτικών επενδύσεων. **Ο νόμος αποσκοπεί διαχρονικά στην άντληση κεφαλαίων για επενδύσεις από τους ιδιώτες επενδυτές ανά την επικράτεια και επιχειρεί να συνδράμει σε αυτή τους την προσπάθεια, ενισχύοντάς τη με την παροχή συγκεκριμένων κινήτρων.** Αυτή η φιλοσοφία δεν μεταβάλλεται διαχρονικά, παρόλο που διευρύνονται οι σκοποί του νόμου, ξεκινώντας από τον Ν. 2601/1998. Έτσι, αντί για πολλούς αναπτυξιακούς νόμους συνηθίζουμε να αναφερόμαστε σε έναν. Ουσιαστικά, ο νόμος αποσκοπεί στην αύξηση της επενδυτικής δραστηριότητας, στην απρόσκοπτη ανάληψη των επενδύσεων από τους επιχειρηματίες μέσα από τη δημιουργία συνθηκών μεγαλύτερης ασφάλειας και ελάττωσης του επενδυτικού ρίσκου, και στη συμβολή στην προσπάθεια ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, εθνικά και περιφερειακά και μέσω του ιδιωτικού τομέα.

Η έκταση, οι πιστώσεις και η αποτελεσματικότητα του νόμου κυμάνθηκαν διαχρονικά. Μερικά κίνητρά του παραμένουν αναλλοίωτα και μερικά μεταβάλλονται, γίνεται εμπλουτισμός τους ή τροποποιούνται και αλληάζει η έκταση (και περιοχή) και η ένταση εφαρμογής τους (κυρίως οι διαθέσιμες πιστώσεις των επιχορηγήσεων). Οι συχνές μεταβολές του νόμου συμβάλλουν

μεν στην προσαρμογή του σε νέες συνθήκες, αλλιά καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του έρχονται προς ψήφιση και τροποποιήσεις για την ικανοποίηση συγκεκριμένων αιτημάτων, που καθιστούν την ανάγνωσή του δύσκολη και αποθαρρύνουν πολλούς υποψήφιους επενδυτές, κυρίως από επιχειρήσεις μικρότερου μεγέθους (όπως συμβαίνει πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις).

Τα **τελευταία σαράντα χρόνια** το κράτος καταρτίζει έναν καινούργιο αναπτυξιακό νόμο με συχνότητα πέντε έως οκτώ ετών. Δηλαδή **σχεδιάζει** περισσότερο **μεσοπρόθεσμα** όσον αφορά το θέμα της στήριξης των επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα, χωρίς να υπερβαίνει ως μέγιστο χρονικό ορίζοντα αλληλλαγής του νόμου το διάστημα των δύο εκλογικών θητειών.

Με εξαίρεση τον τελευταίο νόμο, δεν υπάρχει κάποιο προδιαγεγραμμένο διάστημα εφαρμογής κάθε νόμου – αν και η περίοδος αυτή φαίνεται να συνδέεται με τον πολιτικό κύκλο, εφόσον χρειάζεται να ωριμάσουν και οι συνθήκες για μεταβολή στην άσκηση πολιτικής. Οι περίοδοι εφαρμογής του νόμου δεν ταυτίζονται με τις προγραμματικές περιόδους εφαρμογής της κοινοτικής πολιτικής της ΕΕ για τη συνοχή (που έλαβε χώρα διαχρονικά είτε μέσω των Κοινοτικών Πληαίσίων Στήριξης είτε, πιο πρόσφατα, μέσω των ΕΣΠΑ), γεγονός που αναπόφευκτα αναμένεται να συντελεί στη δημιουργία ορισμένων δυσκολιών προγραμματισμού τόσο κατά την εφαρμογή του νόμου (κυρίως σε θέματα διάθεσης πιστώσεων) όσο και σε άλλες πολιτικές που ο νόμος καλείται να συμπληρώσει. Ωστόσο, επηρεάζεται άμεσα από τη μεταβολή του χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων της ΕΕ, που αποτελεί και αιτία αλληλλαγής των ποσοστών ενίσχυσης των επιχειρήσεων ανά περιφέρεια.

Πίνακας Α.3: Συνοπτική παρουσίαση αναπτυξιακών νόμων περιόδου 1982-2010

N. 1262/1982	N. 1892/1990	N. 2601/1998	N. 3299/2004
Τίτλος			
Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας και τροποποιήσεις συναφών διατάξεων	Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις	Ενισχύσεις ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας και άλλες διατάξεις	Κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή σύγκλιση
Σκοποί			
Η πραγματοποιήση παραγωγικών επενδύσεων (δεν περιγράφονται αναλυτικά κάποιοι ειδικοί ή γενικοί σκοποί στο κείμενο)	Η πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων (δεν περιγράφονται αναλυτικά κάποιοι ειδικοί ή γενικοί σκοποί στο κείμενο)	-Συμβολή στην επίτευξη στόχων περιφερειακής ανάπτυξης -Αύξηση απασχόλησης -Ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων -Αναδιάρθρωση κλάδων και τομέων -Αξιοποίηση επιχειρηματικών ευκαιριών σε Ελλάδα και εξωτερικό -Προσασία περιβάλλοντος & εξοικονόμηση ενέργειας	-Ισορροπη ανάπτυξη -Αύξηση απασχόλησης -Ενίσχυση επιχειρηματικότητας -Πρώθηση τεχνολογικής αλλαγής & καινοτομίας -Προσασία περιβάλλοντος -Εξοικονόμηση ενέργειας -Επίτευξη περιφερειακής σύγκλισης
Κίνητρα			
Επιχορηγήσεις	Επιχορηγήσεις	Επιχορηγήσεις	Επιχορηγήσεις
Επιδότηση επιτοκίου τραπεζικών δανείων, ομολογιακών δανείων εκδιδόμενων σε δημόσια εγγραφή ή δανείων από άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς	Επιδότηση επιτοκίου	Επιδότηση τόκου, για μεσομακροπρόθεσμα δάνεια 4ετούς τουλάχιστον διάρκειας	Επιδότηση κόστους απασχόλησης (για τις δημιουργούμενες επενδύσεις)
Αφορολόγητες εκπτώσεις	Αφορολόγητες εκπτώσεις	Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης για την απόκτηση καινούργιου μηχανολογικού εξοπλισμού	Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης

Αυξημένες αποσβέσεις	Αυξημένες αποσβέσεις	Φορολογικές απαλλαγές φόρου εισοδήματος μη κερδών την πρώτη δεκαετία της επένδυσης με τον σχηματισμό ισόποσου αποθεματικού)	Φορολογικές απαλλαγές (απαλλαγή καταβολής φόρου εισοδήματος μη διανεμόμενων κερδών της επένδυσης με τον σχηματισμό ισόποσου φορολογικού αποθεματικού)
Περιοχές			
Για όλες τις επενδύσεις που υπάγονται στον νόμο εκτός των ξενοδοχείων, campings, ιαματικών πηγών και χειμερινού τουρισμού γίνεται η διάκριση στις ακόλουθες περιοχές	Συμπλήρωση του άρθρου 3 του Ν. 1262/1982 για τις περιοχές σε ισχύ	Ειδικά κίνητρα για ιδιαιτέρως σημαντικές επενδύσεις σε βιομηχανικές, μεταλλευτικές και τουριστικές επενδύσεις ύψους 25 δισ. (δρχ) που υπάγονται σε συγκεκριμένες διατάξεις προηγούμενου νόμου που καταργήθηκε (Ν. 4171/1961)	Περαιτέρω διαχωρισμός Περιοχής Δ' με αντίστοιχα κίνητρα (όπως παρακάτω)
Περιοχή Α' : Ν. Αττικής (εκτός Τροισινίας, Κυθήρων, Λαυρεωτικής), τμήμα Ν. Κορινθίας μέχρι τον Ισθμό, Ν. Θεσσαλονίκης (εκτός τμήματος δυτικά του Αξιού και επαρχίας Λαγκαδά)	Περιοχή Α' : Κοινή με 1262/1982	Χρήση αποφάσεων του ΥΠΕΘΘ με διετή διάρκεια για τον καθορισμό των σχετικών περιοχών, όπως παρακάτω	Περιοχή Α' : Ν. Αττικής και Ν. Θεσσαλονίκης, πλην τμημάτων που εντάσσονται σε λοιπές περιοχές
Περιοχή Β' : Ν. Βοιωτίας, Μαγνησίας, Λάρισας, Κορινθίου (εκτός Α), Αχαΐας (πλην επαρχίας Καλαβρυτινών), Ηρακλείου, η πόλη της Ρόδου (σε ακτίνα 15 χλμ από το νομαρχιακό κατάστημα της πόλης), επαρχίες Λαυρεωτικής, Τροισινίας, τμήμα Ν. Θεσσαλονίκης δυτικά του Αξιού και επαρχίας Λαγκαδά, η πόλη της Χαλκίδας	Περιοχή Β' : Κοινή με 1262/1982	Τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού του Ν. Θεσσαλονίκης, επαρχία Τροισινίας Ν. Αττικής, καθώς και περιφέρειες, νομοί ή τμήματα νομών που δεν εντάσσονται στις Περιοχές Γ' και Δ'	Περιοχή Β' : Βι.Πε., επαρχία Λαγκαδά, τμήμα δυτικά ποταμού Αξιού Ν. Θεσσαλονίκης, επαρχία Τροισινίας Ν. Αττικής

Στο βιβλίο αυτό ο Κωνσταντίνος Οικονόμου μελετά την αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας μας μέσα από τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των αναπτυξιακών νόμων-πλαισίων κατά τα τελευταία 40 έτη. Ουσιαστικά καταγράφονται με κριτική διάθεση 40 έτη αναπτυξιακής προσπάθειας των ελληνικών κυβερνήσεων.

Αποτελεί ένα πολύτιμο βοήθημα για τον ερευνητή που αναζητά πληροφορίες για τον ρόλο των επενδύσεων και την παρεμβατική πολιτική στην Ελλάδα, τον φοιτητή που επιθυμεί να μάθει για την πορεία και τα αποτελέσματα της επενδυτικής προσπάθειας της χώρας από τότε που η Ελλάδα εντάχθηκε ως πλήρες μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τον πολιτικό, τον τεχνοκράτη ή τον δημόσιο υπάλληλο που σχεδιάζει, προτείνει ή αξιολογεί πολιτικές επενδυτικών σχεδίων, κάθε σκεπτόμενο συμπολίτη μας που δεν έχει ιδιαίτερες γνώσεις στα οικονομικά αλλά ενδιαφέρεται για τις διαδικασίες, την αλήθεια και το μέλλον αυτής της χώρας.

*Από τον πρόλογο της Νικολίνας Ε. Κωστελέτου,
Αναπληρώτριας Καθηγήτριας του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών
στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

